

Redactie:

Dr. C. G. B. TEN KATE (Secretaris, Kampen, Fernhoutstraat 13),

Dr. H. N. KLUIJVER en Prof. Dr. K. H. VOOUS

Jaarverslag van het Vogeltrekstation over 1963
(*Annual Report of the Vogeltrekstation for 1963*)

Voorwoord

Het Bestuur van de Stichting Vogeltrekstation leed in 1963 gevoelige verliezen door het overlijden van twee van haar leden, de heren H. H. Buisman en J. Drijver.

De heer Buisman werd in 1940 verzocht tot het bestuur toe te treden. Hij was sindsdien een regelmatig bezoeker van de jaarvergaderingen, waar hij op zijn bekende pittige wijze vele adviezen gaf over de uitvoering van de onderzoeken. Hij stelde ons onder meer in staat om in zijn kooi te Piaam vele Wintertalingen te ringen en de vangst te gebruiken voor het uitvoeren van een verplaatsingsproef.

De heer Drijver was van af de oprichting van het Vogeltrekstation in 1940 lid van het bestuur, waarin hij aanvankelijk de functie van penningmeester vervulde. Mede door zijn warme belangstelling voor de bescherming van vogels, interesseerde hij zich in bijzondere mate voor het trekverschijnsel. Immers het trekgedrag bracht speciale problemen voor de bescherming met zich mee, zoals bijvoorbeeld het openen en sluiten van de jacht en het instellen van reservaten. Zijn onlangs verschenen boekje over vogeltrek geeft van deze samenhang tussen bescherming en trek een duidelijk beeld.

De werkzaamheden van het Vogeltrekstation werden dit jaar voortgezet in de nog tijdelijke behuizing te Arnhem.

De bouw van het Instituut voor Oecologisch Onderzoek vorderde echter aanmerkelijk, zodat te verwachten is, dat het station zijn nieuwe en definitieve behuizing binnen niet te lange tijd zal kunnen betrekken.

Hoewel de heer Perdeck dus nog geen gebruik kon maken van de speciaal voor oriëntatie-proeven ingerichte vertrekken in het nieuwe instituut, schonk hij toch weer veel aandacht aan het navigatie-probleem. Hiervoor maakte hij gebruik van de z.g. „Kramerkooi”, waarin het oriëntatie-vermogen van op het nest gevangen Spreeuwen werd getoetst. Voorts ging hij na of Roodborstjes zich kunnen oriënteren zonder vaste met het oog waarneembare objecten.

Tenslotte werd weer aandacht besteed aan de trekrichting van Vinken in verschillende delen van het doortrekgebied, een programma waaraan wij nu reeds zeven jaren werken. Dit jaar werd waargenomen op Helgoland, Rotterdameroog en in Oost-Friesland.

De uitwerking van de veldwaarnemingen uit de trekkampen, waarover in

voorgaande jaarverslagen uitvoerig is bericht, werd door mevrouw E. M. Gruys-Casimir afgesloten en zij stelde hierover een belangwekkende publikatie samen, die in 1964 in het licht zal zien. Hierin worden vooral de relaties tussen verschillende kenmerken van het trekgedrag en het weer uitvoerig besproken en op moderne wijze statistisch bewerkt.

De ringcentrale heeft thans, na de aanstelling van de heer W. de Kock en mej. G. J. van der Werff, haar volledige bezetting. Hiermede is een einde gekomen aan de periode waarin herhaaldelijk met tijdelijke krachten gewerkt moest worden, wat het ringonderzoek ongetwijfeld ten goede zal komen. Het contact met de vrijwillige medewerkers aan dit onderzoek werd versterkt door de uitgave van het kontaktblad „Op het Vinketouw”, waarvan het eerste nummer in september verscheen. De hoofdredactie hiervan wordt gevoerd door de heer B. J. Speek, die de uitgave en verzorging met veel energie heeft aangepakt. Hij wordt in zijn redactionele taak bijgestaan door de heer Perdeck en door de heren H. J. Lichtenbeld en C. J. A. Wijnaendts als vertegenwoordigers van de medewerkers aan het ringonderzoek. Ook door deelname aan de eerste conferentie van de Europese sectie van het „International Bird-Ringing Committee” werd aandacht geschonken aan het ringonderzoek. Op deze bijeenkomst bespraken vertegenwoordigers van Europese ringcentrales de mogelijkheden van een nauwere samenwerking. Een voorstel van het Vogeltrekstation om een internationaal centrum op te richten werd unaniem aangenomen en Dr. PERDECK werd benoemd tot adviseur bij de organisatie van een internationaal ponskaarten-systeem van terugmeldingen.

Tenslotte had het ringen van steltlopers onze aandacht. Om de mogelijkheden van de vangst van deze vogels te onderzoeken werd in de nazomer een excursie naar Vlieland georganiseerd.

Aan de heren J. Rooth, wetenschappelijk medewerker van het Rivon, en C. J. S. Ruiter, werkzaam aan het Ministerie van O.K.W., werd verzocht tot het bestuur van de Stichting toe te treden.

Aan publikaties verschenen dit jaar het Jaarverslag over 1962 en het 46e ringverslag, beide in Limosa.

Voorts verschenen als 33e publikatie van de Stichting, in jaargang 39, p. 481 van Zoölogische Mededelingen, een artikel van de hand van Dr. G. A. Brouwer, getiteld: "Some data on the status of the Spoonbill, *Platalea leucorodia* L., in Europe, especially in the Netherlands", waarin het wel en wee van deze belangwekkende, maar kwetsbare vogelsoort uitvoerig wordt besproken. Tenslotte verschenen twee publikaties van de heer Perdeck, n.l. no. 32 "The early reproductive behaviour of the Arctic Skua, *Stercorarius parasiticus* (L.)" en no. 34 "Does navigation without visual clues exist in Robins?" (resp. in *Ardea* 51, 1963, p. 1 en 91).

Al met al kunnen we terugzien op een goed jaar en gaan wij 1964 met vertrouwen in.

Namens het Bestuur, J. G. van Marle, voorzitter.
H. Klomp, secretaris.

Jaarverslag

door A. C. PERDECK

1. Het oriëntatie probleem.

Nu het Vogeltrekstation door de verhuizing naar Arnhem tijdelijk (tot het nieuwe gebouw klaar is) verstoken is van een goede gelegenheid om de proeven met de Kramer-kooi (spontane richtingkeuze van vogels in de kooi) in het veld voort te zetten, hebben wij proeven binnenshuis gedaan. De plannen hiertoe zijn ontstaan naar aanleiding van de proeven van Merkel en Fromme, die vonden dat Roodborsten en Grasmussen, ook binnenshuis onder uitsluiting van visuele kenmerken zich in de Kramer-kooi gericht bewogen. De richting kwam zowel in het voorjaar als in het najaar overeen met de te verwachten trekrichting.

De proeven werden door ons in het voorjaar herhaald met 3 Roodborsten. Hoewel de vogels een duidelijke, nachtelijke, trekruust vertoonden, bewogen zij zich ongericht in de kooi, wanneer visuele en auditieve kenmerken zoveel mogelijk werden uitgesloten. Onze waarnemingen konden de resultaten van Fromme en Merkel dus niet bevestigen. Nader onderzoek, ook in samenwerking met Merkel, staat op het programma om deze controverse op te helderen.

Voor nadere bijzonderheden verwijzen wij naar de 34ste publikatie van het Vogeltrekstation (*Ardea* 51, p. 91).

Een ander punt van onderzoek met de Kramer-kooi betreft de oriëntatie van Spreeuwen die van hun nesten waren gelicht. (De nesten waren alle ca. $5\frac{1}{2}$ km ten N van de proefopstelling gelegen). De vraag, hierbij gesteld, was of deze vogels hun richtingkeuze in de thuisrichting ook kunnen maken als visuele kenmerken zijn uitgesloten. Drie proefseries werden gedaan:

1. met hemelzicht bij zwaar bewolkt weer, onder uitsluiting van landschapskenmerken;
2. met hemelzicht bij zonnig weer, onder uitsluiting van landschapskenmerken;
3. zonder hemelzicht, in een afgesloten ruimte, zonder vaste visuele kenmerken.

De variatie in het gedrag der proefdieren was groot, zowel in hun bewegingswijze als in de aktiviteit.

Per serie werden 7—9 verschillende dieren gebruikt. In de eerste serie, bij zwaar betrokken weer, vertoonden de vogels een duidelijke gerichtheid in de richting van het nest. Het is echter in deze omstandigheden niet zeker of de zon als oriëntatiemiddel kan worden uitgesloten. Hoewel voor ons mensen de positie van de zon aan de hemel niet te bepalen was, zou dit voor een gevoeliger oog wel eens het geval kunnen zijn.

De tweede serie, die bij volle zon, leverde eveneens de duidelijke gerichtheid op, niet in de thuisrichting N, maar ongeveer ZW. Deze proefserie werd bemoeilijkt door de grote warmteontwikkeling in de kooi, waardoor

de dieren eigenlijk in een slechte conditie verkeerden. De 6 zijanten van de kooi waren van melkweit plastic en de door de zon beschenen kant stak duidelijk af tegen de rest. Ik vermoed dat de vogels geen werkelijke homing-oriëntatie konden opbrengen maar positief fototactisch op de wand reageerden. De proeven werden in de middag gedaan, wanneer de zon ongeveer in 't ZW stond.

In de afgesloten ruimte (derde serie) was geen gerichtheid naar het home te bespeuren.

De resultaten van deze proef zijn niet erg bevredigend. Het beste past nog de theorie dat de vogels toch de zon nodig hebben, maar dat ze deze reeds bij een zware bewolking konden localiseren.

2. De veld waarnemingen.

De waarnemingen over de standaardrichting van de Scandinafse Vink in verschillende delen van zijn doortrekgebied vormen langzamerhand een afgerond geheel. Het globale beeld is duidelijk: de vogels beginnen met een zuidelijke richting, die in de loop van de trekweg draait naar WNW in Noord Frankrijk, alwaar ze oversteken naar hun winterkwartieren in de Britse eilanden. In Scandinavië treedt een splitsing op tussen de Noorse en de Zweedse Vinken, welke veroorzaakt wordt door de Oslo-fjord. De Noorse Vinken steken het Skagerak over en vliegen langs de Deense westkust. De Zweedse vogels volgen voor een belangrijk deel de Zweedse westkust en steken dan via de Deense eilanden over naar Sleeswijk Holstein. De beide groepen verenigen zich dus in het gebied van de Duitse Bocht. Andere waarnemingen wijzen er op dat in Noord Nederland een meer westelijke standaardrichting heerst dan in Midden Nederland. Dr. van Dobben verklaarde dit door aan te nemen dat vogels met een verschillende voorkeursrichting de Duitse Bocht bereiken. Hier krijgen ze dan de gelegenheid om de kustlijn los te laten en in hun eigen standaardrichting verder te trekken. Het is duidelijk dat de meer westgerichte trekkers Noord Nederland bereiken, de meer zuidwest gerichte niet. Tot nu toe gaven de nieuwe waarnemingen geen steun aan deze veronderstelling, maar zekerheid bestond er niet omdat in het gebied van de Duitse Bocht slechts één jaar waarnemingen waren gedaan en het weer niet erg meewerkte. Daarom werden in 1963, op aanraden van Dr. Verwey, waarnemingen gedaan op het eiland Helgoland en op de Rottumerplaat. Aanvullende waarnemingen kwamen van Oostfriesland en het eiland Scharhörn. Op alle posten was de trek zwak, zodat een herhaling gewenst is.

Op Helgoland werd slechts op 3 van de 11 waarnemingsdagen (1—11 okt.) iets sterkere trek gezien (6, 7, 8 okt.). De waarnemingen werden voornamelijk gedaan aan de zuidpunt van het eiland (post 1 en 2 in fig. 1).

Hier werd al zeer vroeg in de morgen trek waargenomen. Zo vroeg dat dit wel van op het eiland overnachtende Vinken geweest moet zijn. Op de betere trekdagen was er dan een pauze in de trek tussen ca. 8 en 9 uur.

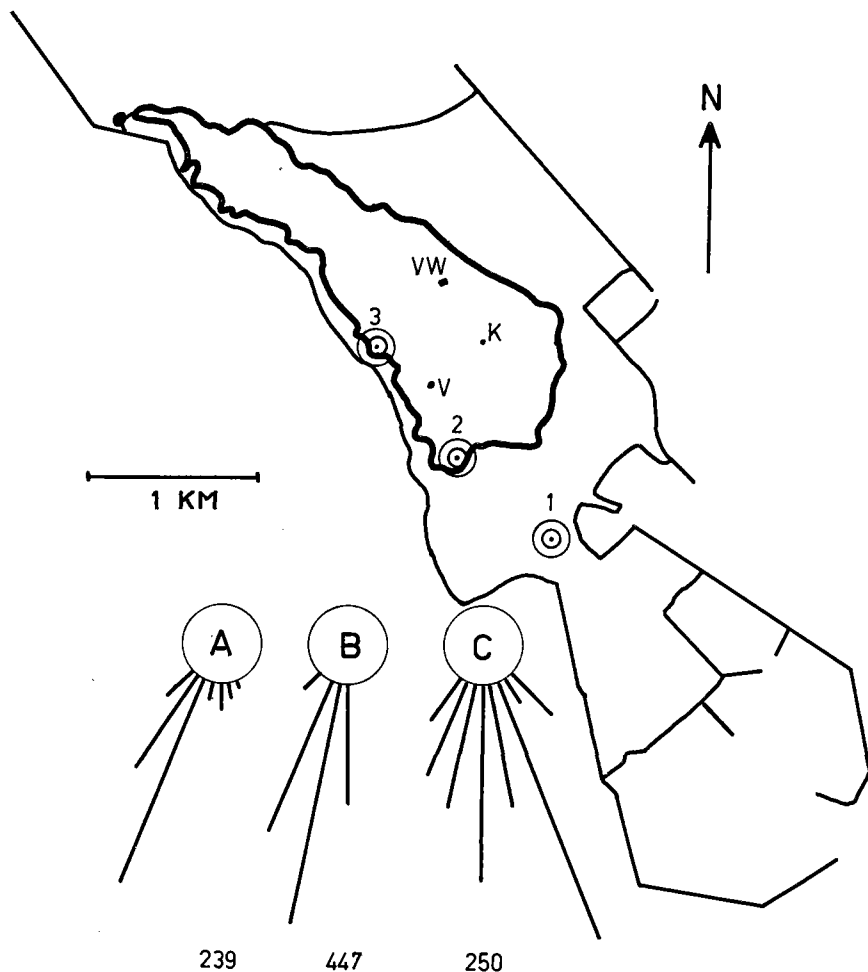

Fig. 1. De vertrekrichting van de Vinkentrek van het eiland Helgoland (1—11 okt. 1963)

Departure directions of chaffinches from Heligoland.

A. Hoge trek. *High migration.*

B. Lage trek, (vastelandsgolf). *Low, late migration (continental wave).*

C. Lage, vroege trek (van op het eiland overnachtende dieren). *Low, early migration (from birds having stayed the previous night on the island).*

De cijfers geven het aantal waargenomen dieren weer.

Figures indicate numbers observed.

1—3: Waarnemingsposten, *observation-points.*

VW: Vogelwarte, *bird observatory*; K: Kerk, *church.*

V: Vuurtoren, *lighthouse.*

Dan kwam een tweede trek golf, zeer waarschijnlijk afkomstig van dieren die van het vaste land in zee gestoken waren. Men kan hierbij denken aan Blaavands Huk. De „eiland” dieren vertoonden een iets andere richting dan de „vasteland” vogels (fig. 1, grafiek B en C). Ze vlogen ook in kleinere troepen, bleven lager en aarzelden meer. Het verschil in richting is daarom vermoedelijk toe te schrijven aan een grotere invloed van de pier- en kustlijnen op de „eiland” vogels.

Tot nu toe betrof de trek uitsluitend laag vliegende vogels. Hoge trek werd slechts op 7 oktober waargenomen, de enige dag dat de windkracht minder dan 4 bedroeg. De richting van deze hoge trek lag nog iets westelijker dan die van de vastelandsgolf, n.l. vooral bij ZZW (fig 1, grafiek A).

Om de invloed van de kust verder uit te schakelen werd later waargenomen op post 3, midden aan de Westkust. Het slechte weer maakte, dat we van deze post niet voldoende gegevens konden verzamelen.

Alles bij elkaar genomen is er weinig twijfel dat de standaardrichting van de Vink bij Helgoland ongeveer ZZW is. Dat is dus gelijk aan die op Blaavands Huk (Jutland) en in Zuid Noorwegen.

Uit de terugmeldingen van op Helgoland geringde Vinken weten we dat hier in 't najaar uitsluitend Noorse Vinken komen. Ook bij Blaavands Huk zijn vooral vogels van deze populatie te verwachten. Het is dus aannemelijk dat de Noorse Vinken zonder wijziging van hun trekrichting doorvliegen tot aan de Duitse Bocht.

In dezelfde periode werd door een Vogelwachter op het eiland Scharhörn waargenomen. Hij nam uitsluitend ZW en ZZW richtingen waar (totaal resp. 117 en 828 Vinken, beste dagen 6 en 8 oktober). Dit is bijna dezelfde richting als bij Helgoland. Scharhörn ligt 40 km ZO van Helgoland en 15 km NW van het dichtstbijzijnde vaste land (Cuxhaven). Het lijkt er dus op dat de ZZW richting tot vlak bij het vaste land wordt volgehouden.

De waarnemers op de Rottumerplaat troffen het ook niet best. Er was slechts één behoorlijke dag, 8 okt. met 400 Vinken. W en WZW waren de best vertegenwoordigde richtingen. Dit bevestigt de oudere waarnemingen.

Tenslotte werd er nog enige dagen (5—7 oktober) waargenomen aan de Oostfriese kust, bij Norden en de Knock (zie Jaarverslag 1960, Limosa 34 : 180). Bij Norden kwamen de vogels op 6 oktober uit het binnenland aan, ongeveer uit het ONO, maar boven zee draaiden ze tot een richting ZW of ZW ten Z, daarbij weer op een landpunt aankoersend. Opvallend was dat veel troepen hierbij een soort zigzag volgden, eerst een stukje sterk westelijk vliegend en dan weer terugvallend naar ZW.

Op 7 oktober zette de trek beter door. Van 260 vogels in 7 troepen werd zeetrek waargenomen. Op één na hielden deze troepen een richting aan die varieerde van W tot WZW. De hoofdrichting bij de Knock lag tussen WZW en ZW ten W (5 oktober, ruim 1000 vogels). Ook deze waarnemingen wijzen op een sterke verandering van de trekrichting in de Duitse Bocht.

Het ziet er naar uit dat de door Van Dobben en Makkink ontdekte Wes-

telijke trek over de Waddeneilanden ook in het Duitse gebied aanwezig is en dit geeft steun aan de door hen geopperde verklaring (zie boven).

3. Veldwerk op Vlieland.

De verhuizing van het Vogeltrekstation naar Arnhem heeft een aantal belangrijke verbeteringen tot gevolg (b.v. betere accommodatie, meer experimenteer gelegenheid). Minder prettig was echter dat we de vinkenbaan op moesten geven. Ter compensatie hiervan willen wij een buitenstation op Vlieland oprichten. Hier denken wij aan verschillende onderzoeken.

In de eerste plaats willen wij trachten steltlopers in behoorlijke aantallen te ringen. Wanneer uit de terugmeldingen meer over de trekwegen van deze groep bekend zal zijn geworden, hopen wij met bepaalde soorten proeven over het oriëntatievermogen te kunnen ondernemen. Om de mogelijkheden op Vlieland te onderzoeken verbleven 4 man van het Vogeltrekstation van 25 aug. tot 4 sept. op dit eiland. Er werden verschillende soorten vangmiddelen beproefd: inlooppooien, mistnetten met modellen, nachtvangst met legnetten en slagnetten met levende lokvogels. Het resultaat was pover. Op grond van deze ervaringen durven wij wel te zeggen dat het meeste te verwachten is van nachtvangst op het wad met felle lampen en lawaai-apparaten. Naar schatting kan één man dan minstens 10 steltlopers per uur vangen. Verder moet de vangst met slagnetten en lokvogels bij verdere perfectionering toch wel 30 à 50 vogels per dag op kunnen leveren. Toch lijkt ons dit niet de goede weg. Om flinke aantallen te krijgen moet men dan toch wel met 2 man tenminste 3 maanden op Vlieland zitten. Dit is momenteel ondoenlijk.

Wij moeten een middel zien te vinden om in korte tijd zeer grote aantallen te vangen. Dat middel bestaat wel: het raketnet. Met dit net is in Engeland veel ervaring opgedaan. Het is daar niet alleen voor de ganzenvangst gebruikt, maar ook voor steltlopers (in het gebied van de Wash). Gemiddeld worden hiermee slagen gemaakt van omstreeks 500 vogels per slag. In 1963 is een record gehaald van in één slag 2100 vogels!

De vogels worden gevangen bij hoog water, wanneer ze zeer geconcentreerd op min of meer vaste plaatsen het lage water staan af te wachten. Ook op Vlieland zijn de mogelijkheden hiertoe gunstig. Het ligt in de bedoeling om in 1964 met een raketnet te gaan experimenteren (in samenwerking met de Wildfowl Trust).

Een tweede punt van onderzoek op Vlieland ontstond naar aanleiding van een vraag van Dr. Lack uit Oxford. Deze onderzoeker kreeg bij zijn radarstudies sterke aanwijzingen dat steltlopers ca. 2 uur voor zonsondergang beginnen te trekken. Enkele van zijn studenten vonden onafhankelijk hiervan, dat bij de Kaspische Zee de steltlopers elke avond om 2 uur voor zonsondergang vertrokken en hij kreeg ook een mededeling van Drury uit de U.S.A. over hetzelfde verschijnsel. Lack vroeg mij of dit ooit op onze wadden was waargenomen. Bij navraag bleek dit inderdaad nooit het geval

te zijn geweest. Om zekerheid te krijgen namen wij enkele malen aan het eind van de middag waar op een hoog duin naast het wad (het z.g.n. Mariene duin.). Deze vroege wegtrek bleek ook hier een normaal verschijnsel te zijn. Op 28 aug. zagen wij 2 troepen Groenpootruiters en 2 troepen Tureluurs vertrekken tussen 16.10 en 16.40 uur. Op 30 aug. pikten wij toevallig 8 Groenpoten op die om 17.00 vertrokken. Op 5 sept. zagen wij tussen 16.15 en 16.30 vertrekken 2 troepen Bontbekjes, 1 troep Steenlopers en 1 troep Tureluurs. Tureluurs en Bontbekjes zagen wij werkelijk vanaf het wad vertrekken. Het gedrag was hierbij opvallend. De Tureluurs waren uren van te voren zeer onrustig, riepen voortdurend en maakten rondvluchtjes, die zich steeds verder uitstrekten. De Bontbekjes stonden lange tijd stil, onder voortdurend gefluit, maar fourageerden niet en vlogen opeens direkt gericht weg. De troepen konden met de kijker zeer lang gevolgd worden (5 à 10 minuten), als de aarzeling voorbij was stegen ze aanzienlijk en vormden een typische trekformatie (meestal een soort lijn van vogels). De richting die de troepen aanhielden, bleef dan zeer constant. Alle troepen verdwenen in de sector ZZW tot ZtW, een richting die wel op Texel wijst, niet naar het midden of het meest opvallende deel van het eiland maar naar de Oostelijke kuststrook. Het lijkt mij niet onmogelijk dat dit onbeïnvloede standaardrichtingen zijn. De trek werd gezien op dagen met zwakke wind uit verschillende richtingen (O en WtN) en bij een lichte bewolking. Op 31 aug. werd van 16.00—17.20 waargenomen bij zwakke wind ZOtZ en een bewolking waardoor de zon te localiseren was. Trek werd toen niet gezien.

Natuurlijk werden op een zo vogelrijk eiland als Vlieland nog verscheidene incidentele, maar interessante waarnemingen gedaan. Vermeldingswaard zijn hiervan 8 Draaihalzen (6 bij elkaar op het Mariene duin, welke allen geringd werden) en een sterke Kruisbekken trek (relatief veel dode vogels werden gevonden, alle zeer mager, mogelijk verband houdend met het feit dat de dennekegels geen vrucht hadden gezet). Begin september was er nog een sterke trek van Gierzwaluwen.

Ook voor het vangen van andere vogels dan steltlopers moet Vlieland heel geschikt zijn. Wij hopen hier in de toekomst geregeld bijeenkomsten met medewerkers aan het ringonderzoek te houden. Zij kunnen dan met het personeel van de ringcentrale ervaring opdoen in het vangen, ringen en determineren in de praktijk.

4. De ringcentrale.

De verheugendste gebeurtenis bij de ringcentrale was wel dat deze in 1963 haar volledige bezetting kreeg, bestaande uit drie personen. De periode van overbelasting van de ringcentrale is hierdoor gelukkig ten einde. We houden de zaak nu in de hand door het aantal geringde vogels niet boven de 100.000 per jaar te laten uitkomen en bepaalde soorten niet of slechts in kleine aantallen te laten ringen. In 1963 werden 106.000 ringen uitge-

reikt, 89.000 vogels geringd en ruim 4600 terugmeldingen van in Nederland geringde vogels verwerkt. Bovendien liepen via het Vogeltrekstation nog 580 terugmeldingen van in het buitenland geringde vogels.

Een belangrijke vooruitgang in het contact tussen ringcentrale en haar medewerkers werd bereikt door de verschijning van het eerste nummer van „Op het vinketouw”. Dit mededelingenblad, door het Vogeltrekstation uitgegeven, bevat naast zakelijke mededelingen, rubrieken over de vangtechniek, de onderscheiding van leeftijd en geslacht, de onderscheiding van moeilijke soorten, interessante terugmeldingen, enz. De medewerkers zelf kunnen hierin hun ervaringen mededelen. In de redactie hebben twee medewerkers zitting.

Aan de uitwerking van terugmeldingen werd in 1963 gewerkt door Dr. G. A. Brouwer (Lepelaar, zie 33e publikatie van het Vogeltrekstation) en mej. M. Meijering (Kokmecuw) in het kader van haar studie in de biologie.

5. Een conferentie van Europese ringcentrales.

De behoefte aan een nauwer contact tussen de Europese ringcentrales is de laatste jaren sterk gegroeid. Het resultaat hiervan was de eerste bijeenkomst van de Europese sectie van het International Bird-Ringing Committee (afgekort tot EURING) van 21 tot 26 oktober te Parijs en Biarritz. 15 Europese ringcentrales waren vertegenwoordigd, n.l. London, Paris, Helgoland, Radolfzell, Stockholm, Arnhem, Bruxelles, Copenhagen, Sempach, Varsovia, Madrid, Stavanger, Helsinki, Jersey en Porto.

Uitvoerig werd een voorstel van het Vogeltrekstation besproken, dat de oprichting van een internationaal centrum inhield. Naar dit centrum zouden alle terugmeldingen (ca. 50.000 per jaar) gestuurd worden, zodat een bewerker van een bepaalde soort, niet meer, zoals thans, half Europa moet afreizen om zijn gegevens te verzamelen. Bovendien zouden deze gegevens op ponskaarten van het Hollerith-type worden overgebracht, hetgeen de bewerking van grote aantallen en het toezenden van gegevens veel eenvoudiger maakt. Het voorstel werd unaniem aangenomen en de Nederlandse vertegenwoordiger werd benoemd tot adviseur in deze zaken (vanwege de ervaring die het Vogeltrekstation als enige ringcentrale in Europa, met een dergelijk systeem heeft). De Franse vertegenwoordiger, de heer R. D. Etchécopar, tevens voorzitter, heeft mogelijkheden om een Hollerith-centrum in Parijs op te bouwen. Ook over de financiering meende hij een oplossing te hebben zodat de bijdragen van de nationale organisaties binnen hun draagkracht zullen blijven.

Van de overige punten die besproken werden noemen wij hier:

Het ophouden met ringen voor bepaalde soorten (thans algemeen in alle grotere ringcentrales, behalve London).

Het voorrang geven aan bepaalde soorten voor het op ponskaarten zetten.

Standaardisatie van ringsoorten en formulieren; in Europa zijn ca. 90 verschillende typen ringen in gebruik en een bepaalde vogel krijgt in het ene

land een andere maat ring om dan in het andere; een commissie voor standaardisatie van ringen werd benoemd.

Kleurringen; verschillende onderzoekers gebruiken dezelfde kleurcombinatie voor dezelfde soorten, maar met een andere betekenis!

Het probleem of een buitenlandse ring in principe moet worden vervangen door een van het land zelf, of dat deze aan de vogel moet worden gelaten. Van de 15 vertegenwoordigers waren er 6 van mening dat de ring vervangen moest worden, mits de vogel hiervan geen schade ondervond, 7 dat dit niet moest gebeuren en 2 zonder mening; in vergelijking met de bijeenkomst van het internationale (ook buiteneuropese) comité van een jaar geleden in Amerika betekent dit een sterke meningsverandering ten gunste van het afnemen (veroorzaakt door de vele foutieve aflezingen van ringnummers).

Middelen om het ringen en het terugmeldingspercentage in het Middellandse Zee gebied en Afrika te verhogen (commissie benoemd).

De hartelijke ontvangst door de Fransen heeft een collegiale sfeer geschapen, die voor de toekomstige ontwikkeling van groot belang kan zijn.

SUMMARY:

Annual Report of the Vogeltrekstation for 1963.

The orientation abilities of robins and starlings were tested in the Kramer-cage. Observations in the standard direction of the Scandinavian chaffinch were continued in the German Bight area. The southerly direction of Norwegian chaffinches was found both in Heligoland (fig. 1) and Scharhörn. Quite different was the direction near Rottneroog (West Frisian island) and near Norden (East Frisian region), viz. W.-WSW.

Under the Dutch ringing schema nearly 90.000 birds were ringed and 4600 recoveries obtained.